

Kúty 11 - História a súčasnosť obce Kúty (1946-1949) - 11. časť :)

Venované pamiatke Jozefa Poláka, rodáka, obyvateľa a bývalého predsedu Miestneho národného výboru obce Kúty.

HISTÓRIA OBCE

Po roku 1945

- pôsobili v obci 4 politické strany: Komunistická strana Slovenska, Demokratická strana, Strana Slobody a Strana práce,

Pečiatka Národného výboru, Demokratickej strany a Strany Slobody

- bolo v obci 90 rádií, jedno osobné auto a 5 motocyklov.

Roku 1946

- vo voľbách získala najviac hlasov (1381) Demokratická strana. Komunisti získali 393 hlasov,

- predsedom MNV sa stal Štefan Mráz. Podľa zachovaného hodnotenia "si vo funkcii dobre počínal",

- so stavbou tkáčovne začal súkromník Ľudovít Sokolov,

- starý pán Polák už tretíkrát za život ohradil kútske futbalové ihrisko. V tom čase reprezentovali „farby“ Kútov aj dvaja futbalisti z rakúskeho Hohenau. V mužstve zakotvil pre súperov nebezpečný útočník Ján Kollár. Brankárovi Hodonína dal v jednom zápase dokonca tri góly,

Futbalové mužstvo A-C Kúty v roku 1946

- do tohto roku hrali bábkové hry pre deti Jozef Polák a Anton Valla.

Ako sa hralo bábkové divadlo

Bábkové divadlo sa hralo vo vlastnoručne vyrobenom bábkovom divadle. Vlastné hry pre deti uvádzali vtedy šesťnásťročný Jozef Polák a jeho verný asistent a spolužiak z ľudovej školy Anton Valla. Z nazbieraného vstupného (20 a 50 halierového) si kúpili ručne poháňaný premietací aparát a baterku, ktorú neskôr nahradili elektrickou žiarovkou. Filmy lepili z kúskov získaných z riadneho kina, ktoré potom dokresľovali tušom. Jediným hudobným doprovodom takého predstavenia boli vlasné ústa alebo stará maďarská platňa prehrávaná na starom gramofóne.

Roku 1947 - v závode Sokolov - mechanické tkáčovne Kúty (MTK) - pracovali tkáči a tkáčky na 40 mechanických krosnách.

Roku 1948

- mala obec 3 253 obyvateľov,

- v Eisnerovom zborníku V. vyšla podrobná práca Ľ. Kraskovskej o výsledkoch výskumu v Kútoch. Sústredila sa v nej hlavne na publikovanie slovanského materiálu,

Jozef Polák prvýkrát hercom

- bola v Kútoch úspešne predvedená divadelná hra Ondrejko. Hlavnú úlohu stvárnil, v tom čase piatak ľudovej školy, Jozef Polák. Túto udalosť neskôr opísal takto: "Hrali sme sami chlapci: Jozef Jurica (Šnopeček) hral Aničku, Rudo Pavúček (Polka) starenku Rúbalku, Franta Vrábel mlynára Hrčku, atď. Ja som hral na husliach a zároveň spieval Tichú noc... Po predstavení som sa nevedel vyhnúť hlasom o mojej, malého chlapca výbornej hre. Bol som celý červený, ale nezradil som, že ja som len sláčikom ťahal a za kulisami skutočne hral na husliach pán učiteľ Granec. Neskôr som hral i v hrách plných zážitkov ako napríklad Juda Ben Hur, Dráma na gazdovstve, Maryša, Radúz a Mahuliena, Vstup do srdca zakázaný."

Po februári 1948

- bola v obci iba jediná politická strana - Komunistická strana Slovenska. V tom čase mala 135 členov,

- predsedom MNV sa stal Marek Riška. Počas jeho pôsobenia vo funkcii "sa v obci začalo dosť budovať a kládli sa aj požiadavky na vyššie orgány",

- došlo k znárodneniu mnohých súkromných podnikov,

- bol zoštátnený závod Kovotvar,

- po znárodnení sa MTK stali súčasťou Slovenských bavlnárskych závodov Ružomberok,

- bol zrušený Karkulínkovej obchod s cementovým tovarom,

Klement Gottwald na železničnej stanici v Kútoch

- prechádzal cez obec Klement Gottwald.

Benzínová pumpa v roku 1948
(stála oproti pekárni na námestí)

Roku 1949

- predsedom MNV sa stal Štefan Valúšek,

- vzniklo v obci prvé Jednotné roľnícke družstvo (JRD). Jeho členmi sa stali maloroľníci a robotníci. Z 12 veľkostatkárov sa členom družstva nestal nikto. Družstvo zaniklo v roku 1955,

- v jednom zo zápasov Záhorskej II. triedy porazili Kúty Záhorskú Ves 8:1. Góly za víťazov: Hések 5, Kazár a Pavlovič po 1. Domáci svojou dokonalou hrou úplne rozdrvili svojho súpera,

Ako sa hralo v roku 1949

- o divadelnej hre "Obetovaná" naštudovanej krúžkom Radlinský v Kútoch napísal Jozef Polák do denníka Práca toto: "Bolo skutočne smiešne, keď si herci, najmä herečky, viedli na javisko svoje mamičky, ktoré sa potom pred začiatkom predstavenia hrnuli cez oponu na svoje miesta, keď herci nadvihovali oponu a nakukovali do hľadiska, alebo keď vychádzali medzi prestávkami von a ukazovali sa. Počas predstavenia bolo na

najvzdialenejšie miesta počuť najskôr šepkára a až potom herca. O spisovnej slovenčine škoda hovoriť. Vrcholom všetkého bolo, keď komik hral vážnu úlohu, keď milencovi dva razy zlyhala pištoľ a až na tretí krát sa mu konečne podarilo zastreliť sa, a keď sa okolo neho zbíhali ľudia, tak padla na nich kulisa. Nebolo preto divu, že sa obecnstvo na takejto dráme chytalo od smiechu za bruchá”,

- **15. septembra** - v bývalej židovskej krčme bola zriadená Nižšia stredná škola. Fungovala až do roku 1953. Jej prvým riaditeľom bol Ladislav Matlyášovský, posledným Michal Vavrinec,

- za účelom zaktivizovania kultúrnej činnosti založili Jozef Polák, Pavol Palkovič, bývalý učiteľ na Pedagogickom inštitúte v Trnave a Stanislav Vrba, bývalý knihovník v Kútoch, miestnu pobočku Matice slovenskej. V dôsledku nedorozumenia s vtedajšími miestnymi činiteľmi MNV a KSS v Kútoch, ktorí sa o poslaní Matice slovenskej nechceli dať presvedčiť a nazvali ju kolaborantským spolkom, sa organizácia po „ťažkých bojoch“ rozpadla,

Legitimácia člena Matice slovenskej

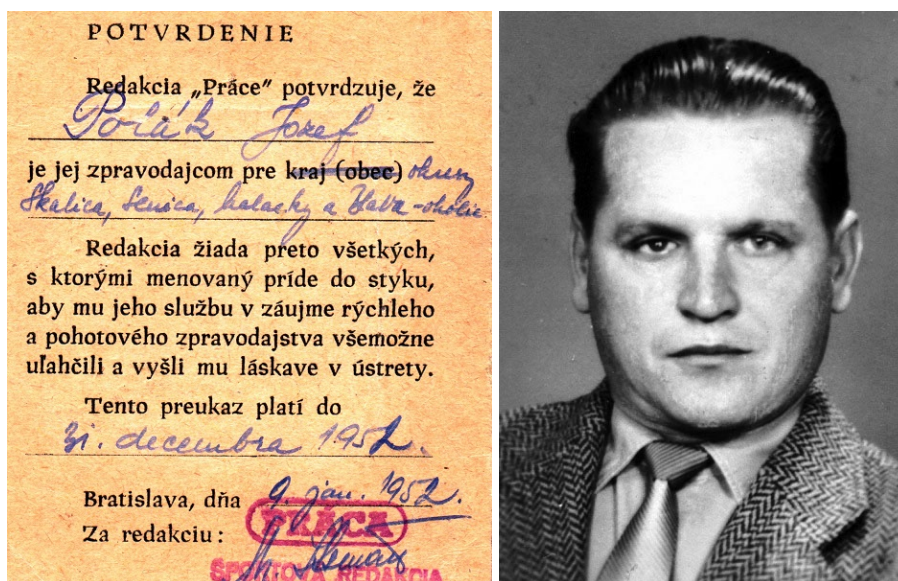
V rokoch 1949-1951 - bol predsedom divadelného krúžku požiarnikov Jozef Polák.

Po roku 1949 - sa najznámejším kútskym dopisovateľom celoslovenských denníkov, časopisov a okresného týždenníka stal Jozef Polák.

Aký bol Jozef Polák dopisovateľ

Pôvodne začal písať športové spravodajstvo pre denník Práca, neskôr aj do okresných novín vydávaných pod názvom Záhorák.

V roku 1949 sa stal športovým spravodajcom denníka Práca pre oblasť celého Záhoria[1].

Legitimácia a fotografia redaktora denníka Práca

V čase pracovného pomeru v Lesnom závode v Malackách, v rokoch 1952-1954, založil a viedol mesačník Inovecký ťažbár.

V roku 1953 sa stal stálym dopisovateľom denníka Práca a aktívnym prispievateľom do časopisu ministerstva lesného hospodárstva Lesy a drevársky priemysel, kde sa, o dva roky neskôr, stal členom redakčnej rady.

V rokoch 1956-1958 bol ako jeden z najlepších dopisovateľov odmenený redakciou Hlasu ľudu.

Od roku 1958 prispieval i do časopisu Predvoj, týždenníka pre politiku, kultúru a hospodárstvo.

V roku 1959 vydalo Slovenské vydavateľstvo pôdohospodárskej literatúry prvé vydanie jeho knihy Bezpečnosť práce v lesnom hospodárstve. Jej druhé, doplnené vydanie z roku 1961 malo 216 stránok formátu A5 a obsahovalo 84 fotografií a kresieb.

V roku 1960 začali jeho články uverejňovať i Roľnícke noviny.

V roku 1962 sa stal okresným spravodajcom denníka Práca pre okres Senica.

Do roku 1967 sa jeho články objavili v denníku Smena, Pravda, časopisoch Lesy, drevo, papier, Les, Slovenka a Technické noviny.

V roku 1950

- bol predsedom MNV Ján Valúšek,

Hlavička dopisného papiera Matice slovenskej z roku 1950

- predseda divadelného krúžku požiarnikov Kúcan Jozef Polák a Lojzo Kiripolský z Plaveckého Štvrtka napísali komédiu v troch dejstvách „Tvrdohlavci ťažko chápu“. Matica slovenská hru vrátila na prepracovanie,

- v obci sa konal ľahkoatletický míting. Uskutočnili sa preteky v týchto disciplínach: beh na 60, 100, 200, 800 a 3 000 metrov, skok vysoký, skok ďaleký, vrh guľou, hod diskom, hod oštepom, štafetový beh na 4x600 a 4x100 metrov,

- v jednom zo zápasov Záhorskej II. triedy porazili Kúty Vysokú 12:0. “Bránky”^[2] za víťazov dal Kollár 5, Pavlovič 4, Vávra II. 2 a Ralbovský 1. V tom istom roku bolo futbalové družstvo Kúty prvým, ktoré porazilo vedúce mužstvo tabuľky - Záhorskú Ves, výsledkom 2:1.

Až do roku 1950 - kedy bol založený národopisný súbor Kúcan a dva fungujúce divadelné krúžky^[3], v obci úspešne pracovala tzv. Osvetová beseda.

^[1] Bol ním až do roku 1952.

^[2] Góly.

^[3] Krúžok DHS a Radlinský.